

การพัฒนาคณาจารย์ในวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา

นางอุบลรัตน์ จิลลานนท์

วิทยานี้เป็นหนึ่งในส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาอุดมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2533

ISBN 974-577-733-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016767

110306593

FACULTY DEVELOPMENT IN THE INSTITUTE OF
TECHNOLOGY AND VOCATIONAL EDUCATION

Mrs. Ubolrat Chillananda

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Higher Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1990

ISBN 974-577-733-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาอาจารย์ในวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา

โดย นางอุบลรัตน์ จิลลานนท์

ภาควิชา อุดมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรานนท์ บวรศิริ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรานัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา โสวิไลกุล)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรานนท์ บวรศิริ)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

บรรณานุกรม จิลลานนท์ : การพัฒนาคณาจารย์ในวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา (FACULTY DEVELOPMENT IN THE INSTITUTE OF TECHNOLOGY AND VOCATIONAL EDUCATION)

ผู้ประพันธ์ : ผศ.ดร.วรภรณ์ บวรศิริ, 242 หน้า. ISBN 974-577-733-1

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงวัตถุประสงค์ สภาพการดำเนินงาน และปัญหาในการพัฒนาคณาจารย์ของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ความต้องการของผู้บริหารและอาจารย์ในการพัฒนาคณาจารย์ เปรียบเทียบความต้องการของผู้บริหารและอาจารย์ จำแนกตามตำแหน่ง คณะวิชาชีพที่สังกัด อายุ อายุราชการ เพศ และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคณาจารย์ของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานพัฒนาคณาจารย์ของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา มีศูนย์พัฒนาอาจารย์รับผิดชอบเพียง 4 แห่ง คือ วิทยาเขตเทเวศร์ (กรุงเทพมหานคร) วิทยาเขตเทคนิคภาคพายัพ (เชียงใหม่) วิทยาเขตเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (นครราชสีมา) วิทยาเขตเทคนิคภาคใต้ (สงขลา) ซึ่งรับผิดชอบการฝึกอบรม สัมมนา หรือเสริมสร้างประสบการณ์ โดยมีเป้าหมายการพัฒนาไม่ต่ำกว่าปีละ 1,200 คน สำหรับปัญหาที่สำคัญ คือ การขาดงบประมาณ บุคลากรของศูนย์ในการดำเนินการวิทยากรที่เหมาะสม และข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการพัฒนา

ผู้บริหารและอาจารย์มีปัญหาและความต้องการไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ความต้องการเชิงบริการด้านการพัฒนาคณาจารย์ โดยผู้บริหารต้องการความชัดเจนในนโยบายของผู้บริหารวิทยาลัยฯ ต่อการพัฒนาคณาจารย์เป็นอันดับแรก ในขณะที่อาจารย์ต้องการการสนับสนุนจากผู้บริหารให้อาจารย์ได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุมทางวิชาการ หรืออบรมสัมมนาที่สถาบัน หรือหน่วยงานต่างสังกัด เพื่อให้อาจารย์ได้มีความรู้เพิ่มขึ้นเป็นอันดับแรก

ผู้บริหารและอาจารย์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชีพครูในทางที่ดี มีความปรารถนาในชีวิต คือ มีคู่ครองที่ดีและมีครอบครัวที่สงบสุข และการคาดหวังบทบาทในอนาคตของผู้บริหารและอาจารย์ คือ เป็นอาจารย์ผู้สอนที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าเชี่ยวชาญในสาขาอาชีพของตน

ผู้บริหารและอาจารย์ที่มีตำแหน่ง เพศ อายุ และอายุราชการ ต่างกัน มีความต้องการเชิงบริการด้านการพัฒนาคณาจารย์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05

ภาควิชาอุดมศึกษา.....
สาขาวิชาอุดมศึกษา.....
ปีการศึกษา2532.....

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

UBOLRAT CHILLANANDA : FACULTY DEVELOPMENT IN THE INSTITUTE OF TECHNOLOGY AND VOCATIONAL EDUCATION. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. DR. VARAPORN BOVORNSIRI. 242 pp. ISBN 974-577-733-1

The purpose of this research were to study the objectives, programs and problems of faculty development in the Institute of Technology and Vocational Education ; the needs of administrators and instructors towards the faculty development ; to compare the needs of administrators and instructors as classified by positions, faculties, sexes, ages, and working experiences ; and to propose guidelines for faculty development to the Institute of Technology and Vocational Education.

The result of the research revealed that there were four faculty development in the Institute of Technology and Vocational Education run by the faculty development centers. They were Theves Campus (Bangkok), Northern Campus (Chiangmai), Northeastern Campus (Nakorn Rachasima), and Southern Campus (Songkla). These centers took responsibility in establishing training, seminars, or experiences, at least for 1,200 persons per year. The main problems were lacking of budget, personnel of the centers, suitable lecturers and informations about problems and needs for faculty development.

Administrators and instructors had nearly the same problems and needs in faculty development except the needs for activities of development. Administrators wanted to clarify the policy on faculty development, but instructors wanted to be promoted in joining any academic programs off Campus.

Most administrators and instructors had positive opinions towards teaching profession, having good family, and expecting to be well accepted as specialists in their fields.

Administrators and instructors of different positions, sexes, ages, working experiences, had different needs on activities of faculty development. Those needs were statistically significant at 0.01 and 0.05 level.

ภาควิชา อุดมศึกษา
สาขาวิชา อุดมศึกษา
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิสิต *อุบลรัตน์ ชิลลานันดา*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *วราภรณ์ บวรณศิริ*
ลายมือชื่อคณาจารย์ที่ปรึกษาท่าน *วราภรณ์ บวรณศิริ*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ บวรศิริ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ให้คำแนะนำ ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องและให้ข้อเสนอแนะด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งตลอดเวลา ผู้วิจัยขอกราบ ขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์อนันต์ กรุแก้ว รองศาสตราจารย์ศรีเครือ โปวาทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิทร วิภาหส์น อาจารย์ณรงค์ วัชโรบล ผู้บริหารและ ผู้ประสานงานวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา อาจารย์วิเวก ปางพิณหงส์ และอาจารย์ พิเชษฐ คงทน ผู้ทรงวุฒิทางอาชีวศึกษา ที่ได้กรุณาให้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์และกรุณาแนะนำข้อคิด บางประการเพื่อทำแบบสอบถาม รวมทั้งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบสอบถามให้ด้วย

นอกจากนี้ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ คุปรัตน์ ซึ่งเป็นทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ และกรุณาให้คำแนะนำเพื่อ ช่วยให้แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ขึ้น ผศ.ดร.สุกัญญา โขวิไลกุล ประธานกรรมการ

ขอขอบคุณอาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ความ ร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ได้ข้อมูลเพื่อการวิจัยและขอขอบคุณ บัณฑิตวิทยาลัยที่ได้ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยมา ณ โอกาสนี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาอุดมศึกษาทุกท่าน และกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา สามี และครอบครัวที่ได้ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จ การศึกษา

อุบลรัตน์ จิลลานนท์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ญ
สารบัญตาราง.....	ฎ
บทที่ ๑	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	7
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
หลักการทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาคุณาจารย์.....	8
การพัฒนาคุณาจารย์ในต่างประเทศ.....	15
การพัฒนาคุณาจารย์ในประเทศไทย.....	20
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณาจารย์ของต่างประเทศ.....	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณาจารย์ของประเทศไทย.....	31
การพัฒนาคุณาจารย์ในวิทยาลัย เทคโนโลยีและอาชีวศึกษา.....	37
3. วิธีการดำเนินการวิจัย.....	56
ประชากร.....	56
กลุ่มตัวอย่าง.....	57
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	57
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	61

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
ส่วนที่ 1 ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร.....	64
ส่วนที่ 2 ข้อมูลจากแบบสอบถาม.....	81
ตอนที่ 1 วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	83
ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความคิดเห็นในด้านปัญหาและความ ต้องการในการพัฒนาบทบาท หน้าที่ และความ รับผิดชอบของอาจารย์ในสถาบันการศึกษา ระดับ อุดมศึกษา.....	86
ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความต้องการเชิงบริการด้านการพัฒนา คณาจารย์ ความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชีพครู การ คาดหวังบทบาทในอนาคต และความปรารถนา แห่งชีวิต.....	121
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	162
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	162
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	162
สรุปผลการวิจัย.....	164
อภิปรายผลการวิจัย.....	172
ข้อเสนอแนะในการพัฒนาคณาจารย์ในวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา.....	178
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	188
บรรณานุกรม.....	189
ภาคผนวก.....	202
ภาคผนวก ก.....	203
ภาคผนวก ข.....	239
ประวัติผู้วิจัย.....	242

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวน ร้อยละ สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	85
2	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาในการพัฒนาบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของอาจารย์ในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา ของผู้บริหาร จำแนกตามคณะวิชาชีพที่สังกัด.....	88
3	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาในการพัฒนาบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของอาจารย์ในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา ของอาจารย์ จำแนกตามคณะวิชาชีพที่สังกัด.....	94
4	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการในการพัฒนาบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของอาจารย์ในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา ของผู้บริหาร จำแนกตามคณะวิชาชีพที่สังกัด.....	104
5	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการในการพัฒนาบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของอาจารย์ในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา ของอาจารย์ จำแนกตามคณะวิชาชีพที่สังกัด.....	111
6	แสดงการ เปรียบเทียบความต้องการ เชิงบริการด้านการพัฒนาอาจารย์ จำแนกตามตำแหน่ง.....	123
7	แสดงการ เปรียบเทียบความต้องการ เชิงบริการด้านการพัฒนาอาจารย์ จำแนกตามเพศ.....	127
8	แสดงการ เปรียบเทียบความต้องการ เชิงบริการด้านการพัฒนาอาจารย์ จำแนกตามอายุ.....	131
9	แสดงการ เปรียบเทียบความต้องการ เชิงบริการด้านการพัฒนาอาจารย์ จำแนกตามอายุราชการ.....	136
10	แสดงการ เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชีพครู จำแนกตามตำแหน่ง.....	142
11	แสดงการ เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชีพครู จำแนกตามเพศ.....	144
12	แสดงการ เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชีพครู จำแนกตามอายุ.....	146

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
13	แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชีพครู จำแนกตามอายุราชการ...	148
14	แสดงจำนวนร้อยละ การจัดลำดับ การคาดหวังบทบาทในอนาคต.....	151
15	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดลำดับ ความปรารถนา แห่งชีวิต จำแนกตามตำแหน่ง.....	152
16	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดลำดับ ความปรารถนา แห่งชีวิต จำแนกตามเพศ.....	154
17	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดลำดับ ความปรารถนา แห่งชีวิต จำแนกตามคณะวิชาชีพที่สังกัด	156
18	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดลำดับ ความปรารถนา แห่งชีวิต จำแนกตามอายุ.....	158
19	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดลำดับ ความปรารถนา แห่งชีวิต จำแนกตามอายุราชการ.....	160